

पाठ – 7

भारतजनताडहम्

अभ्यासः

Q1. पाठे दत्तानां पद्यानां सस्वरवाचनं कुरुत-

Answer. स्वयं करें

Q2. प्रश्नानाम् उत्तराणि एकपदेन लिखत-

(क) अहं वसुंधराम् किम मन्ये?

(ख) मम सहजा प्रकृति का अस्ति?

(ग) अहं कस्मात् कठिना भारतजनताऽस्मि?

(घ) अहं मित्रस्य चक्षुषां किं पश्यन्ती भारतजनताऽस्मि?

Answer. (क) कुटुम्बं

(ख) मैत्री

(ग) कुलिशाद्

(घ) संसारम्

Q3. प्रश्नानाम् उत्तराणि पूर्णवाक्येन लिखत-

(क) भारतजनताऽहम् कैः परिपूता अस्ति?

(ख) समं जगत् कथं मुग्धमस्ति?

(ग) अहं किं किं चिनोमि?

(घ) अहं कुत्र सदा दृश्ये

(ङ) समं जगत् कैः कैः मुग्धम् अस्ति?

Answer. (क) भारतजनताऽहम् अध्यात्मसुधातटिनीस्नानैः परिपूता अस्मि।

(ख) समं जगत् मम काव्यैः, गीतैः, नृत्यैश्च मुग्धम् अस्ति।

(ग) अहं प्रेयः श्रेयश्चोभयं चिनोमि।

(घ) अहं विश्वस्मिन् जगति सदा दृश्ये।

(ङ) समं जगत् मम गीतैः, नृत्यैः, काव्यैश्च मुग्धम् अस्ति।

Q4. सन्धिविच्छेदं पूरयत-

(क) विनयोपेता = विनय + उपेता

(ख) कुसुमादपि = +

(ग) चिनोम्युभयम् = चिनोमि +

(घ) नृत्यैर्मुग्धम् = + मुग्धम्

(ङ) प्रकृतिरस्ति = प्रकृतिः +

(च) लोकक्रीडासक्ता = लोकक्रीडा +

Answer. (क) विनयोपेता = विनय + उपेता

(ख) कुसुमादपि = कुसुमाद् + अपि

(ग) चिनोम्युभयम् = चिनोमि + उभयम्

(घ) नृत्यैर्मुग्धम् = नृत्यैः + मुग्धम्

(ङ) प्रकृतिरस्ति = प्रकृतिः + अस्ति

(च) लोकक्रीडासक्ता = लोकक्रीडा + आसक्ता

Q5. विशेषण-विशेष्य पदानि मेलयत-

विशेषण- पदानि	विशेष्य- पदानि
सुकुमारा	जगत्
सहजा	संसारं
विश्वस्मिन्	भारतजनता
समम्	प्रकृति
समस्ते	जगति

Answer. सुकुमारा भारतजनता सहजा प्रकृतिः विश्वस्मिन् जगति समं जगत् समस्ते संसारं

Q6. समानार्थकानि पदानि मेलयत-

जगति	नदी
कुलिशात्	पृथ्वीम्
प्रकृति	संसारं
चक्षुषा	स्वभावः
तटिनी	व्रजात्
वसुंधराम्	नेत्रेण

Answer. जगति - संसारं कुलिशात् - व्रजात् प्रकृतिः - स्वभावः चक्षुषा - नेत्रेण तटिनी - नदी वसुंधराम् - पृथ्वीम्

Q7. उचितकथानां समक्षम् (आम्) अनुचितकथानां समक्षं च (न) इति लिखत-

(क) अहं परिवारस्य चक्षुषा संसारं पश्यामि।

(ख) समं जगत् मम काव्यैः मुग्धमस्ति।

(ग) अहम् अविवेका भारतजनता अस्मि।

(घ) अहं वसुंधराम् कुटुम्बं न मन्ये।

(ङ) अहं विज्ञानधना ज्ञानधना चास्मि।

Answer. (क) न

(ख) आम्

(ग) न

(घ) न

(ङ) आम्